

nit del 4 al 5 d'octubre. «La Humanitat» va enviar a la censura unes «galerades» invitant a la revolució. Titulars i textos, tot fou implacablement destruït pel llapis xicotesc, o quixotesc. Quan les «galerades» arribaren a «La Humanitat» hi hagué una consternació espantosa. I no havia manera de solucionar el conflicte. A les reclamacions telefòniques, el senyor Xicota responia parlant en castellà, un castellà enèrgic ple de majestat. Finalment, els de «La Humanitat» es decidiren a prendre un taxi i visitar el senyor censor. Però el senyor Xicota se sentia més censor que revolucionari. I anava dient: «Títols subversius, no, no i no!» A darrera hora de la nit, els de «La Humanitat» no tingueren més remei que acudir a l'autoritat superior, al senyor Companys. I fou necessari despertar el senyor President de la Generalitat i conseguir que telefonés al senyor Xicota ordenant-li que deixés passar les galerades de «La Humanitat». Aquesta història verídica en tot l'essencial, no podrà desmentir-la fàcilment el senyor Xicota i sempre serà un dels més bells ornaments de la seva vida. I mentre visqui el senyor Xicota podrà recordar amb orgull aquella frase que repetia sovint des de la taula de la censura: «Des d'aquest lloc podem salvar la República». Pocs censors s'han sentit revestits de tant prestigi i de tanta responsabilitat. Són pocs els censors que han tingut una noció més grandiosa de llur poder i una noció més arbitrària de la debilitat de les institucions.»

La censura a Girona

El «Diari de Girona» corresponent al dia 22 d'abril amb el títol «Per al censor i per al públic», publica el següent solt :

«La Generalitat i el seu Conseller de Governació s'han fet càrrec d'algunes funcions relatives a l'ordre públic, i, entre elles, de la censura. A Girona, l'exerceix—la censura—la Comissaria Delegada de la Generalitat.

S'hi ha conegut desseguida. Ni retraient la memòria a l'època ja llunyana de la dictadura militar hom no recorda l'aplicació de procediments com els que ara aplica la censura. Llavors, hi havia unes normes pre-estables i a elles s'atenia tothom: censors i periòdics. Avui no hi ha norma de cap mena i es censuren només segons quins diaris. El dictador mateix es preocupava d'emplenar les galerades censurades amb les famoses notes oficials d'inserció obligatòria, evitant la vergonya dels tatxats. Ara no; ara es mutilen les galerades i es tatxen columnes senceres, sense preocupar-se dels perjudicis que es causen als diaris ni l'espectacle depriment i alarmant que ofereix a l'opinió amb els vergonyosos tatxats, i la censura s'aplica ací amb un criteri totalment distint del de la població del costat: diferent també del que s'usa en la ciutat de més enllà.

Sense anar més lluny, de la nostra edició d'ahir en fou tatxat un article del prestigiós escriptor Dr. Carles Cardó, publicat no fa gaire a «La Veu de Catalunya» de Barcelona—on no fou objecte de cap mutilació—, i que, pel seu interès per als catòlics per exposar amb la lucidesa característica de l'il·lustre sacerdot (dels articles del qual—per bé que incomplets i tendenciosament escollits—es servia «La Publicitat» durant la darrera campanya electoral per a fer propaganda en pro del Front d'Esquerreres), la veritable doctrina sobre la llibertat d'ensenyament, cregueren oportú transcriure, i un resum dels fets lamentables ocorreguts a Espanya del 16 de febrer ençà, publicat pel «Diario de Sesiones» del Congrés de Madrid, d'on l'ha reproduït—sense que en lloc la censura ho impedís—tota la premsa no governamental, ço és no esquerrana, del nostre país.

No hem regatejat mai nosaltres el nostre concurs a la le-

galitat constituïda, sobretot quan s'ha tractat de la seguretat de la República, ni ha faltat mai la nostra honrada protesta contra els atemptats de caràcter polític i social, vergonya de la societat, qualsevol que hagi estat qui els hagi comès.

Per què, doncs, se'ns fa així víctimes de la censura? És, que l'actual Comissari Delegat que actuà tants anys al costat de governadors dels antics règims no es sap desfer del llast de les pràctiques d'aquell temps, o és, simplement, perquè no pertanyem a la comunitat governant?

No sabem a què poden conduir aquests procediments tan segle XVIII, i protestem enèrgicament contra el què considerem una coacció política, al servei d'una política determinada, en perjudici d'una tendència tan respectable com la que ocupa el poder. La censura mai no és gaire justificable però és quelcom indigne quan s'exerceix, com ara en ple període electoral per a evitar que s'ataqui políticament quan en l'atac hom hi posa la consideració deguda i que sempre ens mereixen les persones i les jerarquies.

Tatxint-se en bona hora coses que puguin significar excitacions en perjudici de l'ordre públic o de la legalitat republicana encara que per això no és necessària la censura, i n'hi ha prou amb l'estricta aplicació del Codi; però que un element coactiu en mans del poder públic sigui utilitzat per a cobrir-se d'atacs d'ordre polític, no pot passar sense, almenys, la nostra protesta més enèrgica. El procediment no lliga amb un règim democràtic i els que això fan, vulguin o no, hauran de respondre en son dia, davant l'opinió pública.»

Memòries d'un periodista

J. Costa i Deu, a «La Veu de Catalunya» (20 març), sota el títol: «La vida bohèmia dels periodistes del